

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 213/2019-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 26. júla 2019 predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKČIA], zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Almáši Gabriel, spol. s r. o., Šumavská 3, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Gabriel Almáši, vo veci návrhu na zrušenie rozsudku Krajského súdu v Nitre sp. zn. 9 Co 204/2018 zo 14. marca 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKČIA] odmieta pre nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. júna 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKČIA] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou navrhol zrušenie rozsudku Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 9 Co 204/2018 zo 14. marca 2019 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“).

2. Ako z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, spoločnosť [REDACTED] (ďalej len „žalobkyňa“), sa žalobou, ktorá bola Okresnému súdu Nové Zámky (ďalej len „okresný súd“) doručená 19. apríla 2013, domáhala proti sťažovateľovi (žalovanému) zaplata sumy 1 259,78 € s príslušenstvom z titulu nesplateného úveru poskytnutého sťažovateľovi spoločnosťou [REDACTED], na základe zmluvy o úvere (pôžičke) č. 6065477 zo 17. júna 2009 uzavretej medzi ňou (pôvodnou žalobkyňou a veriteľkou, pozn.) a sťažovateľom (dlžníkom). V právnej veci žaloby sa na okresnom súde konanie viedlo pod sp. zn. 9 Csp 84/2017 (pôvodne pod sp. zn. 11 Ro 438/2013).

3. Okresný súd rozhodol o žalobe naposledy rozsudkom sp. zn. 9 Csp 84/2017 z 31. januára 2018 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) tak, že 1. konanie v časti o zaplata sumy 18,42 € a úrokov z omeškania vo výške 9 % ročne zo sumy 18,42 € od 25. júla 2010 do zaplata pre čiastočné späťvzatie žaloby zastavil, 2. v prevyšujúcom rozsahu žalobu zamietol a 3. sťažovateľovi priznal proti žalobkyňi nárok na náhradu trov tohto konania v rozsahu 100 %.

4. Žalobkyňa však proti rozsudku okresného súdu podala riadne a včas odvolanie – riadny opravný prostriedok. Na základe tohto odvolania bol rozsudkom krajského súdu rozsudok okresného súdu 1. v časti výroku o zamietnutí žaloby, čo sa týka istiny, zmenený tak, že sťažovateľovi bola uložená povinnosť zaplata žalobkyňi sumu 826,41 € v lehote do 3 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti, a 2. v časti výroku o zamietnutí žaloby, čo sa týka úrokov z omeškania zo sumy 826,41 €, a v časti výroku o náhrade trov konania bol zrušený a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie. Rozsudok krajského súdu bol sťažovateľovi, resp. jeho právnomu zástupcovi doručený 5. apríla 2019 a právoplatnosť nadobudol 11. apríla 2019.

5. Sťažovateľ svoju ústavnú sťažnosť okrem iného odôvodnil:

„... Žalovaný má za to, že v konaní pred Krajským súdom v Nitre ako súdom druhej inštancie došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, lebo nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva...“

... Krajský súd nižšie popísaným postupom v konaní o odvolaní žalovaného odňal možnosť konať pred súdom...

Podľa názoru žalovaného bol Krajský súd ... povinný v prejednávanej veci nariadiť pojednávanie a rozhodnúť mohol až na základe výsledkov z pojednávania. Tým, že Krajský súd ... pojednávanie vo veci nenariadil – hoci jednoznačne mal povinnosť pojednávanie nariadiť, odňal žalovanému možnosť uplatnenia jeho procesných práv, tak ako sú mu tieto garantované Ústavou Slovenskej republiky. V danom prípade bol splnený len jeden zákonný predpoklad § 177 ods. 2 CSP, podľa ktorého súd nemusí pojednávanie nariadovať ak hodnota sporu nepresahuje 2 000 EUR. V prejednávanej veci ale nejde o otázku jednoduchého právneho posúdenia veci, skutkové a právne tvrdenia strán sporu sú sporné a žalovaný s rozhodnutím sporu bez pojednávania nesúhlasil. Vzhľadom na postup Krajského súdu ... bolo žalovanému znemožnené zúčastniť sa pojednávania. Možno skonštatovať, že realizácia procesných práv účastníka konania na pojednávaní je jedno zo základných procesných práv účastníka súdneho konania a ak mu ho súd (nenariadením pojednávania, keď pojednávanie nariadiť mal) odoprie, odníme mu možnosť konať pred súdom a realizovať tie procesné práva, ktoré civilný sporový poriadok účastníkovi za účelom ochrany jeho práv a oprávnených záujmov priznáva.

O prekvapivé rozhodnutie ide predovšetkým vtedy, ak odvolací súd založí svoje rozhodnutie vo veci na iných zásadne odlišných právnych záveroch ako súd prvého stupňa, pričom zároveň odvolací súd účastníkovi konania neumožní vyjadriť sa k jeho iným (odlišným) právnym záverom, teda účastník konania nemá možnosť právne argumentovať, prípadne predkladať nové dôkazy, ktoré sa z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvého stupňa nejavili ako významné...

... Zmena skutkového tvrdenia (žalobkyne po podaní žaloby v priebehu konania, pozn.), na základe ktorého je nárok uplatnený, je takou zmenou rozhodujúcej skutočnosti, ktorú možno považovať za zmenu žaloby. Keďže však v prejednávanej veci k zmene žaloby nedošlo, nebolo možné tejto žalobe vyhovieť a to aj s prihliadnutím na tú skutočnosť, že žalovaný v prejednávanej veci je spotrebiteľom a v takomto prípade okrem iného je aj prípadná zmena žaloby vylúčená. V zmysle § 140 CSP, zmena žaloby je návrh, ktorým sa rozširuje uplatnené právo alebo uplatňuje iné právo. Zmenou žaloby je podstatná zmena alebo doplnenie rozhodujúcich skutočností tvrdených v žalobe...

... pričom zmena žaloby sa v spotrebiteľských sporoch nepripúšťa, ak je žalovaným spotrebiteľ (§ 294 CSP).

V danom prípade prekročením návrhu a porušením dispozičného princípu bolo Krajským súdom... priznané plnenie na základe iného skutkového stavu ako to tvrdil žalobca v žalobe a bol predmetom dokazovania v súdnom konaní...“

6. Sťažovateľ bez ďalšieho navrhol, aby ústavný súd „... rozsudok Krajského súdu v Nitre sp. zn.: 9 Co/204/2018-159 zo dňa: 14.03.2019 ako súdu druhej inštancie, zrušil a vrátil vec Krajskému súdu v Nitre na ďalšie konanie.“

7. Zároveň sťažovateľ žiadal, aby „... ústavný súd odložil vykonateľnosť rozsudku Krajského súdu Nitra sp. zn.: 9 Co/204/2018 – 159 zo dňa: 14.03.2019, až do rozhodnutia o ústavnej sťažnosti.“

II.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v čl. I § 1 až § 13, § 16 až § 28, § 32 až § 248, § 250 a § 251.

10. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon

neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu na začatie konania ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

11. Podľa § 42 ods. 1 zákona o ústavnom súde podanie, ktorým sa začína konanie pred ústavným súdom, je návrhom na začatie konania.

12. Podľa § 42 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde návrhom na začatie konania je sťažnosť fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ústavy.

13. Podľa § 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania okrem všeobecných náležitostí podania podľa § 39 musí obsahovať aj dátum narodenia navrhovateľa, ak ide o fyzickú osobu, identifikačné číslo navrhovateľa, ak ide o právnickú osobu, bydlisko alebo sídlo navrhovateľa, označenie subjektu, proti ktorému návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy.

14. Podľa § 45 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania, ak § 89 neustanovuje inak.

15. Podľa § 123 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť musí okrem všeobecných náležitostí návrhu na začatie konania podľa § 43 obsahovať

- a) označenie toho, kto podľa sťažovateľa porušil jeho základné práva a slobody,
- b) označenie právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ktorým podľa sťažovateľa boli porušené jeho základné práva a slobody,
- c) označenie základných práv a slobôd, ktorých porušenie sťažovateľ tvrdí,
- d) konkrétne skutkové a právne dôvody, pre ktoré malo podľa sťažovateľa dôjsť k porušeniu jeho základných práv a slobôd.

16. Napriek právnenému zastúpeniu sťažovateľa ústavná sťažnosť nespĺňa náležitosti kvalifikovaného návrhu na začatie konania pred ústavným súdom ustanovené v § 43 ods. 1 a § 123 ods. 1 zákona o ústavnom súde. Sťažovateľ sa v petite ústavnej sťažnosti domáha zrušenia rozsudku krajského súdu, avšak bez toho, aby konkrétne navrhol vysloviť, ktoré základné právo alebo iné právo (práva) bolo týmto rozsudkom porušené. Pravdou je, že v odôvodnení ústavnej sťažnosti sťažovateľ poukazuje na porušenie „*práva na spravodlivý proces*“ [aj to bez uvedenia, či má na mysli základné právo vyplývajúce z ústavy, či právo vyplývajúce z medzinárodnej zmluvy – Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) – a ich konkrétnych ustanovení, pozn.] rozsudkom krajského súdu, avšak toto jeho tvrdenie môže ústavný súd považovať iba za súčasť argumentácie, a nie za relevantný návrh, o ktorom môže ústavný súd rozhodnúť.

17. Ústava ani zákon o ústavnom súde nepripúšťajú postup, pri ktorom by ústavný súd zrušil rozhodnutie (rozsudok) všeobecného súdu bez predchádzajúceho vyslovenia, že práva sťažovateľa boli týmto rozhodnutím porušené. Zrušenie rozhodnutia je totiž viazané na vyhovenie ústavnej sťažnosti a deklarovanie, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené základné práva alebo slobody, prípadne ľudské práva a slobody sťažovateľa vyplývajúce z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom (čl. 127 ods. 2 ústavy, § 133 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde).

18. Sťažovateľ sa v petite ústavnej sťažnosti nedomáhal, aby ústavný súd vyslovil, že ním, iba v rámci argumentácie ústavnej sťažnosti označené „*právo na spravodlivý proces*“ (zrejme podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pozn.), bolo rozsudkom krajského súdu porušené, a neoznačil ani to, ktorý (rozsudok) následne bez ďalšieho žiada v časti petitu zrušiť. Ústavný súd sa preto možným porušením tohto práva sťažovateľa nezaoberal.

19. Podľa § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov advokát je povinný pri výkone advokácie postupovať s odbornou starostlivosťou, dôsledne využívať všetky právne prostriedky a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Ústavný súd nie je povinný nahradzovať úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady.

20. Ústavný súd nie je povinný nedostatky zákonom ustanovených náležitostí vyplývajúce z podania sťažovateľa z úradnej povinnosti odstraňovať. Na taký postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom. Vzhľadom na to, že nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí sa netýkalo len formálnych náležitostí (ako je napríklad nepriloženie plnomocenstva či napadnutého rozsudku krajského súdu), ale podstatnej obsahovej náležitosti – petitu ústavnej sťažnosti, ústavný súd na odstránenie tohto jej nedostatku sťažovateľa nevyzýval. V tomto ohľade naďalej zostáva v platnosti zásada „*vigilantibus iura scripta sunt*“, t. j. bdelym patrí právo, a to zvlášť, ak ide o osoby práva znalé (napr. advokáta).

21. Ústavný súd vzhľadom na uvedené ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde pre nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí.

22. Pre úplnosť ústavný súd dodáva, že aj v prípade, ak by ústavná sťažnosť nedostatkom tejto podstatnej obsahovej náležitosti – petitu netrpela, t. j. sťažovateľ by sa vyslovenia porušenia práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom

krajského súdu bol výslovne (petitom) domáhal, pretože toto porušenie odôvodňoval tým, že krajský súd mu ako strane sporu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, čo predstavuje dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Civilný sporový poriadok“), táto ústavná sťažnosť by s poukazom na princíp subsidiarity vyjadrený v čl. 127 ods. 1 ústavy musela byť ústavným súdom pre nevyčerpanie právneho prostriedku (dovolania – mimoriadneho opravného prostriedku), ktorý sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv a slobôd priznáva zákon (Civilný sporový poriadok), odmietnutá ako neprípustná podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

23. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalšom procesnom návrhu sťažovateľa (návrhu na odklad vykonateľnosti rozsudku krajského súdu) v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa ním ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. júla 2019